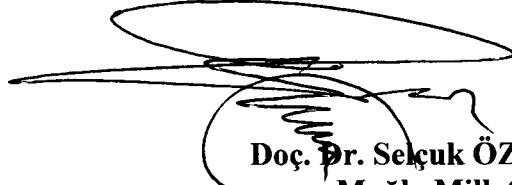

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince saygıyla talep ederim. **29.08.2023**

Doç. Dr. Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

Ülkemizin hayat kaynağı doğamızın; ormanlarımızın, tarım alanlarımızın, derelerimizin hatta şehirlerimizin talan ve tahrip edilmesinden kaynaklı ciddi bir sorun ile karşı karşıyayız.

Son yıllarda iktidarın işine geldiği zaman itibar ettiği ama genellikle bir yük olarak gördüğü Anayasamızın 56'ncı maddesi; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir" demektedir. Bu hüküm, çevremizi yani doğamızı, yaşam alanlarımızı geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevrenin kirlenmesini önlemek adına devlete ve dolayısıyla hükümetlere ciddi görev ve sorumluklar yüklemiştir. Ayrıca Anayasamızın 169 uncu maddesi ise özel olarak: "Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz" diyerek esasen bunun yapılmaması halinde büyük bir suç işlenmiş olacağına da atıf yapmaktadır. 2004 yılında ile AK Parti hükümeti tarafından çıkarılan 5177 sayılı Kanun ile yabancılara maden çıkarma ve ülkesine götürme yetkisi verilmiştir. Cumhuriyetin ilanından 2003 yılına kadar 1.168 maden arama ve çıkarma ruhsatı verilmişken, 2003 yılından 2019 yılına kadar Yaklaşık 150.000 ruhsat verildiği açıklanmıştır. 2019 yılından itibaren ise, net olmamakla beraber bu rakamın yaklaşık 350- 400 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Bu ülkenin varlıklarının ekonomimize kazandırılması, yeni istihdam alanlarının oluşturulması ve her şeyden önce yurt dışına olan enerji bağımlılığımızın sona erdirilmesi elzemdir. Halkımızın refahı ve ülkemiz kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılması elbette gereklidir. Türk halkının da madenlerimizi çıkarmayalım, ekonomimize katkı sağlamayalım dediğini kimse söyleyemez. Ama şirketler daha fazla kâr etsin diye ormanlarımızın, derelerimizin, ovalarımızın vahşice tahrip edilmesine göz yumulmasına karşı ses çıkarmakta bir vatandaşlık görevidir. Muğla'mız başta olmak üzere ülkemizin en önemli sorunlarından birisi termik santraller, mermer ocakları ve maden sahalarında yürütülen faaliyetlerin mevzuata aykırı şekilde yapılmasıdır. Yaşanan çevre kirliliği ve doğa katliamlarının en büyük sebebi de budur. Madencilik ile uğraşan şirketlerinin faaliyette bulundukları alanlar maalesef mevzuata aykırı bir şekilde tekrar doğaya kazandırmak için gerektiği gibi ağaçlandırılmamakta, eski haline de getirilmemektedir. Kanun boşluklarından yararlanıp, ormanlarımız ve yaşam alanlarımız kaderine terk edilmektedir. Muğla gibi tarım ve turizm merkezi bir ilin yaklaşık yüzde 60'ı maden aramaları için ruhsatlandırılmış durumdadır. Ormanlarımızın yüzde 65'ine maden arama ruhsatı verilmiştir.

Tarım alanlarımızın nerdeyse yarısına yakınında (yüzde 48) maden ruhsatı verilmiş durumdadır. Nadir endemik bitki yetişen koruma alanlarının yüzde 55'inde, tarihi, arkeolojik sit alanlarının nerdeyse yüzde 70'ne maden ruhsatı verildiği bilinmektedir.

Bu bağlamda:

- 1- Hükümet, tüm bu maden arama/çıkarma gerekçelerini anlatırken, ülke ekonomisine katkı sağlandığını, enerjide dışa bağımlılığımızın azaltıldığını, daha ucuza enerjiye kavuştuğumuzu ifade etmektedir. Bununla ilgili uluslararası veriler ışığında gerçek rakamları kamuoyuyla paylaşmayı düşünüyor musunuz?
- 2- Hükümetin son yıllarda mesela Rusya'ya olan enerji bağımlılığımızı iyiden iyiye artırdığı, üstelik buna nükleer enerjiyi de dahil ettiği bilinmektedir. Enerjide dışa bağımlılığımız azaldığı söylemi ile bu durum bir tezat teşkil etmiyor mu? Ayrıca doğalgaz ve petrol başta olmak üzere başka birçok değerli madenlerin bulunduğu ifade edilirken bu ürünlere fardi ardına fahiş zamlar yapılmasının gerekçesi nedir?
- 3- Maden işletmecilerinin kanunen ağaçlandırmak zorunda olduğu alanların ne kadarı ağaçlandırılmıştır. Propaganda için olanların dışında tüm bu alanların uydu fotoğraflarını kamuoyu ile paylaşılmasını düşünüyor musunuz?
- 4- Maden ve taş ocağı ruhsatı verilen özel ve tüzel kişilerin kaçının yabancı firmalarla ortaklığı ya da organik bağı vardır. Tüm bu verileri ticari sır diyerek kamuoyu ile paylaşmamanın başka bir gerekçesi mi vardır?
- 5- Malum olduğu üzere maden ruhsatları, başında bulunduğunuz Enerji Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Maden ruhsatları 3213 sayılı maden kanununa göre 6 ana grupta değerlendirilmiştir. 2. Grup madenlerden mesela Mermer, Traverten, Granit, Andezit, Bazalt gibi blok olarak üretilen taşlar konusunda Muğla ilimizin özel bir yeri vardır. İlimizde nereye bakılırsa, açılmış bir mermer ve taş ocağı görmek mümkündür. Dağ taş adeta köstebek yuvasına dönmüş durumdadır. Tabiat ve çevremiz hiçe sayılarak, bilimsel temele dayanmadan yapılan mermer ve taş ocağı faaliyetlerine karşı önlem almayı düşünüyor musunuz?
- 6- Hoyratça yürütülen maden arama/çıkarma faaliyetleri sebebiyle ormanlarımız, tarım arazilerimiz ve elbette bitki örtüsü zarar görmekte, verimli toprak katmanı ortadan kaldırılmaktadır. Çıplak kalan arazide toprak erozyonu hız kazanmaktadır. Dolayısıyla tarım alanları zarar görmekte, yer altı suları kirlenmekte ve yok olmaktadır. Ocaktaki patlatmaların etkisiyle heyelanlar ve çökmeler olmakta, çevreye yayılan tozlar, bölgede yaşayan insanlara zarar vermekte, gürültü ve görüntü kirliliği oluşturmakta ve en ilginç bu yüzden oluşan dik uçurumlar, suyla dolan çukurlar, insanlar ve hayvanlar için büyük tehlike oluşturan devasa çukurlar kalmaktadır. Bu konular ve şikayetler hakkında bugüne kadar ne tür işlemler yapılmıştır? Şikâyet konu ya da resen, bu mevzular için nasıl ve ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz?
- 7- 4342 Sayılı Mera Kanunun 14. Maddesi, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik, 1380. Sayılı Su Ürünleri Kanununun 9. Maddesi ve 7. maddesi ve 6831 sayılı orman kanununun 16. Maddesi çerçevesinde orman, mera, sulak alanlar gibi arazilerde madencilik faaliyetlerine yasal izinler verilmektedir. Maden izni alınan sahalarda ocaklar kapatıldıktan sonra o alanların nasıl rehabilite edileceğine dair onaylı rehabilitasyon projelerinin hazırlanması ve uygulanması yasal bir zorunluluk iken nasıl oluyor da karşımıza kel, kıraç, ağaçlandırılmamış ve rehabilite edilmemiş maden sahaları çıkmaktadır. Bunun bir sebebi var mıdır? Denetim eksikliği mi yoksa kanuni boşluklardan yararlanan kötü niyetli, firmaların bir uygulaması mıdır? Öyle ise bu konu hakkında ne yapmayı düşünüyorsunuz? Mevcut mevzuatın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Yeterli değilse yeni bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?